

УДК 331.107.1:37.04:378(73)

АКТИВНІ МЕТОДИ НАВЧАННЯ В ДОРАДЧІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

І.П. Кудінова, кандидат економічних наук

І.М. Козлов, студент

Розкрито сутність і роль активного навчання в дорадчій діяльності. Висвітлено види активних методів, що використовуються дорадниками та експертами-дорадниками під час навчання в дорадництві.

Дорадництво, дорадча служба, навчання, активні методи.

Дорадча діяльність у сільському господарстві України набуває дедалі більшого розвитку. На сьогодні дорадчі служби існують в усіх регіонах України. Вони відрізняються між собою за формами власності, організаційною структурою, джерелами фінансування, проте, у них існує спільне завдання – поширювати сільськогосподарські знання й інформацію, сприяти впровадженню новітніх технологій та передових наукових досягнень сільськогосподарськими товаровиробниками, надавати інформаційно-консультаційну допомогу у вирішенні виробничих, економічних, правових та інших господарських проблем, підвищувати рівень знань і практичних навичок ведення прибуткового сільськогосподарського бізнесу, поліпшувати рівень добробуту жителів села та допомагати у розвитку сільських територій.

Як відомо, дорадча діяльність складається з інформаційно-довідкової, консультаційної, інноваційної та навчальної підсистем. Тобто, мова йде не лише про доведення інформації до відома сільськогосподарських товаровиробників, а й реалізації форм і методів управлінської та навчальної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем розвитку дорадництва, методів навчання сільськогосподарських товаровиробників знайшли відображення в наукових працях відомих учених: О.М. Бородіної, О. А. Галича, Т.П. Кальної-Дубінюк, І.М. Криворучка, М.Ф. Кропивка, М.І. Лобанова та ін. Проте ще велика кількість питань залишається невизначеними.

Мета дослідження – розглянути суть активних методів навчання в дорадчій діяльності та їх види.

Виклад основного матеріалу. Сільськогосподарські товаровиробники під час навчання в дорадництві є дорослими людьми, які навчаю-

чись, повинні робити набагато більше, аніж просто слухати й фіксувати готові думки вчителя та інших дорослих. Вони можуть продукувати інформацію самостійно, визначати та обговорювати проблеми, знаходити шляхи їх розв'язання, спостерігати, планувати.

Тому загальновідомо, що заняття в дорадчій діяльності повинні проводитися за допомогою активних та інтерактивних методів навчання – таких способів навчальної взаємодії, що активізують самостійність думок тих, хто вчиться, залучають їх до процесу вироблення інформації, формують систему ставлень, створюють атмосферу порозуміння та співпереживання, роблять дорослих учнів справжніми суб'єктами навчання.

Методи активного навчання втілюються за допомогою низки більш конкретизованих прийомів роботи дорадника або експерта-дорадника – ігрових вправ, практичних завдань, рольових та ділових ігор, мозкових штурмів, обговорення проблем у командах та парах тощо. Дослідження вчених свідчать, що від пасивної участі в процесі навчання доволі швидко не залишається й сліду. Точно підраховано, що після чудово підготовленої і прочитаної лекції уважний слухач здатен відтворити 25 % інформації через три години, а 10 % – через три дні [1].

Активні методи полягають у залученні до дії, створенні ситуації переживання та випробування, що сприяє глибшому проникненню в зміст та кращому запам'ятовуванню. У такому контексті активне навчання, як таке, залучає дорослих до участі у виробленні пізнавальної інформації та пробуджує особисту відповідальність за те, що вони роблять.

Найбільш розповсюдженими активними методами є інтерактивна лекція, ситуаційні завдання, ділові ігри, дискусії, мозковий штурм (атака), методика інциденту, планування та круглий стіл.

Інтерактивну лекцію доцільно використовувати у групі з великою кількістю слухачів; її застосування буде ефективним, якщо ставити запитання учасникам; є бажаним комбінування з іншими навчальними методами та використанням засобів візуалізації. Вона є корисною, коли обмаль часу для викладення матеріалу. Також така лекція дає можливість систематизувати знання за короткий проміжок часу.

Ситуаційні завдання успішно сприяють формуванню творчого мислення слухачів, застосовуються для контролю за сформованістю знань та вміння їх використовувати в конкретній ситуації.

Ділові ігри призначені для вирішення будь-якого роду суперечностей. Під час проведення такої гри група формує колективну думку й обстоює її від критики інших груп. У процесі гри створюється певний емоційний настрій гравців, що сприяє активному залученню слухачів до розв'язання поставленої задачі.

Дискусію використовують для обміну знаннями, вирішення проблем членів групи, обговорення розбіжностей, прийняття рішень зі спірних питань.

Сутність методики інциденту полягає у пред'явленні слухачам короткої інформації з проблеми у вигляді будь-якого типу ситуаційного завдання. Наприклад, необхідно провести аналіз та швидко прийняти рішення. Час рішення обмежений – 0,5–1,5 хв. Ця методика активізує мислення. Головне не пов-

нота рішення, а його швидкість. Слухач може вирішити першочергову частину завдання, що буде також важливо для його навчання.

Тема круглого столу фіксується завчасно у методичній розробці і пов'язана з підбиттям підсумків засвоєння окремих тем або курсу в цілому. Її вибір пов'язаний з найбільш актуальними або недостатньо розробленими в науці проблемами, а також з обговоренням складних для засвоєння першоджерел.

Для ефективного використання методів активного навчання необхідно, щоб:

- потреби організації були пов'язаними з потребами кожної особи; було правильно сплановано навчальну діяльність;

- навчання здійснював добрий тренер; педагоги відчували підтримку з боку керівництва та один одного; навчання узгоджувалося з прийнятними для дорослих принципами навчання; тренери орієнтувалися на чітко визначені цілі;

- тренери узгоджували стратегії тренінгу із запланованим результатом, використовували ефективні методи й прийоми; тренінги розвивали лідерські навички; тренери стимулювали й нагороджували морально і матеріально; навчання охоплювало звіт та оцінку.

Методи і прийоми навчання, які слід використовувати при застосуванні активних методів: презентація (скажіть їм що, як, навіщо); демонстрація (покажіть їм, як це робиться – або на відео або за допомогою рольової гри); практика (дайте їм змогу спробувати скористатися новими навичками – чи то за схемою відповідного процесу, чи за допомогою рольових ігор, відеоматеріалів, що відображують відповідну діяльність); зворотний зв'язок (після практики обговоріть, що вони зробили добре, а що можна було зробити краще); обговорення в невеликих групах (дайте їм можливість поговорити про нові методи та обмінятися думками щодо можливостей їх практичного використання); планування подальших дій (нехай вони окреслять для себе, що робитимуть по-новому, пройшовши цей курс).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Активні методи навчання є дієвими і повинні навчити активності, заохотити до неї – отже, повинні уникати ситуації, в якій учасники організованого навчання є пасивними тоді, коли повинні бути активними, розв'язувати проблеми і діяти. Активні методи, у кінцевому підсумку, повинні власне служити прагненню до самостійного розв'язання проблеми, засвоєнню знань, тренуванню вмінь та формулюванню власної життєвої позиції.

Список літератури

1. Кудінова І.П. Організація навчання в інформаційно-консультаційній діяльності : навч. посіб. / І.П. Кудінова – Ніжин : Лисенко М.М., 2010. – 228 с.
2. Сільськогосподарське дорадництво : навч. посіб. / за ред. О.А. Галича та О.О. Сосновської. – К. : Центр навчальної літератури, 2007. – 368 с.

Раскрыты сущность и роль активного обучения в консультационной деятельности. Отражены виды активных методов, которые

используются консультантами во время обучения в консультационной деятельности.

Консалтинг, информационно-консультационная, служба, обучение, активные методы.

Essence and role of active studies is exposed in deliberative activity. The types of active methods which are used by consultants during studies in informatively-consultative service.

Consulting, informatively-consultative service, studies, active methods.